YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

14 päivänä syyskuuta 1995 *

Asiassa T-571/93,

Lefebvre frères et soeurs, ranskalainen osakeyhtiö, kotipaikka Douai (Ranska),

GIE Fructifruit, ranskalainen taloudellinen etuyhtymä, kotipaikka Barentin (Ranska),

Association des mûrisseurs indépendants, ranskalainen yhdistys, kotipaikka Dieppe (Ranska) ja

Star fruits Cie, belgialainen osakeyhtiö, kotipaikka Bryssel,

edustajinaan asianajajat Jean-Philippe Kunlin ja Jean-Paul Montenot, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt ja Medernach, 8—10 rue Mathias Hardt,

kantajina,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Gérard Rozet ja oikeudellisen yksikön virkamies Marc de Pauw, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg

vastaajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja ulkoasiainsihteeri Nicolas Eybalin, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 9 boulevard du Prince Henri,

väliintulijana,

jossa vaaditaan vahingonkorvausta EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan perusteella,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja B. Vesterdorf, tuomarit D. P. M. Barrington ja A. Saggio,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.5.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Tämän asian kantajat Lefebvre frères et soeurs -yhtiö, taloudellinen etuyhtymä (GIE) Fructifruit (johon kuuluvat Lefebvre frères et soeurs -yhtiö, Etablissements Soly import -yhtiö, Francor-yhtiö, Mûrisseries du Centre -yhtiö ja Mûrisserie française -yhtiö), l'Association des mûrisseurs indépendants (AMI) ja Star fruits Cie -yhtiö (jäljempänä kantajat) toimivat banaanien teollisen kypsyttämisen alalla.

2 Ennen banaanien yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 404/93 (EYVL 1993, L 47, s. 1, jäljempänä asetus N:o 404/93) tarkoitetun järjestelmän toteuttamista yhteisön banaanien markkinatilannetta voitiin luonnehtia seuraavasti. Banaanien kulutus jäsenvaltioissa katettiin kolmen hankintalähteen avulla: yhteisön alueella tuotetuilla banaaneilla (jäljempänä yhteisön banaanit), sellaisissa valtioissa tuotetuilla banaaneilla, joiden kanssa yhteisö oli tehnyt Lomén sopimuksen (jäljempänä AKT-banaanit), ja muissa valtioissa tuotetuilla banaaneilla (jäljempänä dollarivyöhykkeen banaanit).

3 Yhteisön banaanit tuotetaan lähinnä Kanarian saarilla sekä Guadeloupessa ja Martiniquessa, jotka ovat Ranskan merentakaisia departementeja, ja myös vähäisemmässä määrin Madeiralla, Azoreilla, Kreetalla ja Algarvessa sekä Lakoniassa. Tämä tuotanto kattoi noin 20 prosenttia yhteisön kulutuksesta.

4 AKT-banaanit tuodaan pääasiallisesti eräistä Afrikan valtioista, esimerkiksi Kamerunista ja Norsunluurannikolta, ja eräiltä Karibian meren saarilta, esimerkiksi Jamaikalta ja Pieniltä Antilleilta. Afrikasta sekä Karibian ja Tyynen meren alueelta tapahtunut tuonti kattoi noin 20 prosenttia yhteisön kulutuksesta.

5 Dollarivyöhykkeen banaanit ovat erityisesti peräisin tietyistä Keski- ja Etelä-Amerikan maista, pääasiallisesti Costa Ricasta, Kolombiasta, Equadorista, Hondurasista ja Panamasta. Tämä tuotanto kattoi noin 60 prosenttia yhteisön kulutuksesta.

6 Yhteisön alueelta, AKT-maista ja dollarivyöhykkeeltä peräisin olevien banaanien hintojen välillä oli merkittävä ero. Esimerkiksi Ranskassa vuonna 1986 Antilleilta peräisin olevien banaanien hinta oli 653 ecua tonnilta sekä AKT-maista peräisin olevien 612 ecua ja dollarivyöhykkeeltä peräisin olevien banaanien 525 ecua

tonnilta. Hintatasojen välinen ero selittyy dollarivyöhykkeen alhaisemmilla tuotantokustannuksilla, jotka johtuvat yhtäältä alhaisemmasta palkkatasosta ja toisaalta erinomaisesta sellaisten suuryritysten kanssa toimivasta tuotanto- ja jakeluverkostosta, joiden käytössä on suuremmat taloudelliset voimavarat ja nykyaikaisempi varustelu.

7 AKT-valtioista peräisin olevat banaanit oli peräkkäisissä Lomén sopimuksissa vapautettu tulleista ja määrällisistä rajoituksista. AKT-banaanien tariffijärjestelmä ei kuitenkaan yksinään voinut taata AKT-banaanien menekkiä yhteisössä AKT-banaanien ja dollarivyöhykkeen banaanien välisen suuren hintaeron vuoksi. Tämän menekin takasivat muista kolmansista maista kuin AKT-valtioista peräisin olevan suoran tuonnin kansallisten määrällisten rajoitusten säilyttäminen ja EY:n perustamissopimuksen 115 artiklan perusteella samoista maista tapahtuvaa epäsuoraa tuontia vastaan toteutetut toimenpiteet.

8 Kahdessatoista jäsenvaltiossa markkinajärjestelyt oli toteutettu eri tavoin. Ranska, Espanja, Kreikka ja Portugali käyttivät menettelytapoja aina kansallisista "järjestelyistä" markkinoiden sulkemiseen asti. Vuodesta 1988 lähtien Ranska, Kreikka, Yhdistynyt kuningaskunta ja Italia ovat turvautuneet perustamissopimuksen 115 artiklaan suojellakseen joko kansallista tuotantoaan tai AKT-valtioista, jotka perinteisesti olivat näiden jäsenvaltioiden hankkijoita, peräisin olevaa tuontia.

9 Viisi jäsenvaltiota (Alankomaat, Belgia, Tanska, Irlanti ja Luxemburg) eivät soveltaneet minkäänlaisia erityisiä rajoittavia toimenpiteitä banaanien tuontiin dollarivyöhykkeeltä perien Gattissa kolmansille maille vahvistetun 20 prosentin tullin.

10 Yhteisön pääasiallinen tuoja Saksan liittotasavalta ei myöskään soveltanut määrällisiä rajoituksia ja hyötyi tullittomasta kiintiöstä banaanien tuontia koskevasta tariffikiintiöstä tehdyn pöytäkirjan perusteella, joka on liitetty merentakaisten maiden ja alueiden yhteisöön assosioimisesta tehtyyn soveltamissopimukseen, joka on

puolestaan EY:n perustamissopimuksen liite. Se toi maahan ainoastaan latinalaisamerikkalaisista maista.

11 Sen vuoksi, että kantajat toimivat Ranskan banaanimarkkinoilla, heidän kanteensa liittyy yksinomaisesti näihin markkinoihin. Ranskan banaanimarkkinat oli lähes kokonaan varattu kansalliselle tuotannolle, eli Martiniquesta ja Guadeloupesta peräisin oleville banaaneille sekä kahdesta AKT-maasta, Norsunluurannikolta ja Kamerunista, peräisin olevalle tuotannolle. Markkinoiden suojajärjestelmä oli ollut olemassa vuodesta 1932 alkaen.

12 Siinä tapauksessa, etteivät nämä tuotantovyöhykkeet pystyneet tyydyttämään Ranskan markkinoita, Comité interprofessionel bananier de l'Union française, joka yhteensovittaa tuotantoa ja markkinoiden tarvetta, oli oikeus avata kiintiö joko yhteisön maista tai kolmansista maista peräisin olevien banaanien tuonnille. Banaanien tuontioikeuteen kiintiössä tarvittiin lupa.

13 Edellä jo (ks. edellä 6 ja 7 kohta) kuvattujen olosuhteiden vuoksi Ranskan tasavalta osoitti komissiolle perustamissopimuksen 115 artiklan perusteella pyynnön saadakseen luvan sulkea yhteisön tuotteille myönnettävän kohtelun ulkopuolelle dollarivyöhykkeeltä ja niistä AKT-valtioista, jotka eivät olleet Ranskan perinteisiä hankkijoita, peräisin olevat banaanit, jotka oli luovutettu vapaaseen liikkeeseen toisessa jäsenvaltiossa. Komissio teki 8.5.1987 päätöksen, joka oli sovellettavissa 30.4.1988 asti ja jossa Ranskan tasavallalle annettiin lupa sulkea yhteisön tuotteille myönnettävän kohtelun ulkopuolelle dollarivyöhykkeen eli seuraavista maista peräisin olevat banaanit: Bolivia, Kanada, Kolumbia, Costa Rica, Kuuba, Ecuador, Salvador, Guatemala, Nicaragua, Panama, Filippiinit, Yhdysvallat, Venezuela, Honduras ja Meksiko. Komissio kieltäytyi kuitenkin hyväksymästä Ranskan tasavallan esittämää pyyntöä siltä osin, kuin siinä oli kysymys sellaisista AKT-valtioista peräisin olevista banaaneista, jotka eivät olleet Ranskan perinteisiä hankkijoita.

14 Lefebvre fréres et soeurs nosti 7.7.1987 kanteen komission 8.5.1987 tekemää päätöstä vastaan. Yhteisöjen tuomioistuin jätti kanteen tutkittavaksi ottamatta (asia 206/87, Lefebvre v. komissio, tuomio 14.2.1989, Kok. 1989, s. 275).

15 Komissio oli varannut itselleen oikeuden muuttaa 8.5.1987 tehtyä päätöstä, jos markkinaennusteet ilmaisisivat kysymyksessä olevista kolmansista maista peräisin olevien banaanien tarpeen Ranskan markkinoilla ylittävän 15 000 tonnia. Lokakuun 1987 kuluessa Ranskan hallitus ilmoitti komissiolle, että nämä ehdot täyttyivät. Komissio muutti 27.10.1987 tekemällään päätöksellä 8.5.1987 tehtyä päätöstä, jossa edellytettiin, että vähintään 25 prosenttia niiden banaanien määristä, jotka sallittiin tuotaviksi Ranskan markkinoiden sellaisiin tarpeisiin, joita kansallinen tuotanto ja tuonti AKT-valtiosta ei kattanut, oli varattu tuojille, jotka halusivat tuoda dollarivyöhykkeeltä peräisin olevia, muissa jäsenvaltioissa vapaaseen liikkeeseen luovutettuja banaaneja.

16 Komissio teki 8.5.1987 ja 30.6.1993 välisenä aikana seuraavat kymmenen 115 artiklaan perustuvaa päätöstä, joissa Ranskan tasavallalle annettiin lupa sulkea yhteisön tuotteille myönnettävän kohtelun ulkopuolelle kolmansista dollarivyöhykkeen tai AKT-maista peräisin olevat banaanit,

— dollarivyöhykkeen banaaneista 8.5.1987 (em. muutettu 27.10.1987), 5.5.1988, 19.7.1988, 23.6.1989, 27.6.1990, 28.6.1991, 29.6.1992 ja 28.12.1992 tehdyt päätökset;

— Kamerunin ja Norsunluurannikon banaaneista 4.12.1992 tehty päätös;

— AKT-maiden banaaneista 5.5.1993 tehty päätös.

17 Lukuun ottamatta 4.12.1992 tehtyä päätöstä, joka oli voimassa 28 päivän ajan, päätösten soveltamisaika vaihteli kahdesta kuukaudesta yhteen vuoteen.

18 Kantajat nostivat 4.12.1992 kanteen ranskalaisessa tuomioistuimessa saadakseen korvausta siitä vahingosta, joka niille oli aiheutunut siitä, että Ranskan hallintoviranomaiset olivat kieltäytyneet myöntämästä banaanien tuontilupia. Tribunal administratif de Paris tuomitsi 29.6.1994 periaatteessa Ranskan valtion sillä perusteella, että se oli kieltäytynyt 18.6.1991, 30.9.1991 ja 10.12.1991 myöntämästä tuontilupia Belgiasta tuoduille, mutta alunperin Dominikaanisesta tasavallasta ja Jamaikalta peräisin oleville banaaneille, vaikka tämä kielto ei perustunut niihin päätöksiin, jotka komissio oli tehnyt perustamissopimuksen 115 artiklan nojalla. Joka tapauksessa ennen lopullisen päätöksen tekemistä tuomioistuin määräsi toimitettavaksi lisäkäsittelyn.

19 Komissio antoi 13.2.1993 asetuksen N:o 404/93, jolla luotiin banaanien yhteinen markkinajärjestely.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

20 Näissä olosuhteissa kantajat nostivat 2.12.1993 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon jättämällään kannekirjelmällä nyt esillä olevan vahingonkorvauskanteen. Neljännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 6.5.1994 antamallaan määräyksellä Ranskan tasavallan väliintulon komission vaatimusten tueksi. Koska kantajat jättivät vastineensa asetetun määräajan jälkeen, sitä ei otettu huomioon. Kirjallinen käsittely päättyi 3.8.1994 kantajien jätettyä väliintulijan väliintulokirjelmää koskevat huomautuksensa.

21 Esittelevän tuomarin esityksestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Se pyysi kuitenkin asianosaisia vastaamaan tiettyihin kysymyksiin ja toimittamaan tiettyjä asiakirjoja.

22 Istunto pidettiin 10.5.1995. Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin.

23 Kantajat vaativat pääasiallisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— toteamaan, että komissio on aiheuttanut niille vahinkoa Ranskan banaanimarkkinoilla omaksumallaan politiikalla EY:n perustamissopimuksen määräyksien vastaisesti;

— velvoittamaan komission korvaamaan kantajille ja niiden jäsenille aiheutuneen vahingon näille tämän vuoksi maksettavilla vahingonkorvauksilla seuraavasti, varaten mahdollisuuden myöhempiin muutoksiin:

a) Lefebvre frères et soeurs:

261 458,98 ecua,

b) GIE Fructifruit:

825 000 ecua,

c) Association des mûrisseurs indépendants (AMI):

825 000 ecua,

d) Star fruit Cie:

31 249 497 ecua,

e) Soly import:

2 387 606 ecua,

f) Francor:

439 975,64 ecua,

g) Mûrisseries du Centre:

448 794,22 ecua,

h) Mûrisserie française:

572 373,51 ecua;

— toissijaisesti, jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoja kantajille aiheutuneen vahingon syntymisestä ja määrästä, määräämään hankittavaksi asiantuntijalausunto komission kustannuksella;

— velvoittamaan komissio korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.

24 Komissio vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— jättämään kanne tutkimatta siltä osin, kuin siinä vaaditaan korvaamaan komission tekojen tai laiminlyöntien aiheuttamat väitetyt vahingot, jotka ovat tapahtuneet ennen 1.12.1988;

— hylkäämään perusteettomana Lefebvre frères et soeursin ja muiden kantajien nostaman vahingonkorvauskanteen;

— velvoittamaan kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

25 Ranskan tasavalta vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta

— hylkäämään perusteettomana Lefebvre frères et soeursin ja muiden kantajien nostaman vahingonkorvauskanteen.

Tutkittavaksi ottaminen

26 Kuten komissio aivan oikein on korostanut, yhteisöä kohtaan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella esitetyt vaatimukset vanhentuvat yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 43 artiklan mukaan viidessä vuodessa siitä tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Nyt esillä oleva kanne nostettiin 2.12.1993. Tästä seuraa, että ottaen huomioon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 101 ja 102 artiklassa säädetty määräaikojen pidentäminen pitkien etäisyyksien vuoksi, Lefebvre frères et soeursin, GIE Fructifruitin ja AMI:n nostamat kanteet voidaan tutkia vain niiltä osin, kuin niissä vaaditaan 25.11.1988 jälkeen aiheutuneiden vahinkojen korvaamista, ja Starfruits Cie:n kanne voidaan tutkia vain siltä osin, kuin siinä vaaditaan 29.11.1988 jälkeen aiheutuneiden vahinkojen korvaamista.

Pääasia

27 Ennen kuin kantajien kanneperusteita tutkitaan, on syytä muistuttaa niistä periaatteista, jotka yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan säätelevät yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta. EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan mukaan toimielinten moititun toiminnan yhteisön oikeuden vastaisuutta, vahingon syntymistä sekä toiminnan ja väitetyn vahingon välistä syy-yhteyttä koskevien edellytysten on täytyttävä, jotta yhteisö olisi vastuussa vahingosta (asia 4/69, Lütticke v. komissio, tuomio 28.4.1971, Kok. 1971, s. 325, ja asia 153/73, Holtz ja Willemsen v. neuvosto ja komissio, tuomio 2.7.1974, Kok. 1974, s. 675).

I — *Vastuun peruste*

28 Kantajat esittävät vahingonkorvausvaatimustensa tueksi viisi perustetta todistaakseen komission menetelleen sääntöjenvastaisesti. Nämä perusteet perustuvat vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 38 artiklan 4 kohdan ja 43 artiklan 2 kohdan rikkomiseen, koska komissio on viivytellyt saattaessaan neuvoston käsiteltäväksi

banaanialaa koskevan asetusehdotuksen; EY:n perustamissopimuksen 115 artiklan rikkomiseen; EY:n perustamissopimuksen 155 ja 169 artiklan rikkomiseen; perustellun luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen ja lopuksi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen.

Perustamissopimuksen 38 artiklan 4 kohdan ja 43 artiklan 2 kohdan rikkomisesta esitetty peruste, joka koskee komission viivyttelyä sen saattaessa neuvoston käsiteltäväksi banaanialaa koskevan asetusehdotuksen

Asianosaisten esittämät perustelut

29 Kantajat esittävät, että laiminlyömällä 7.8.1992 asti, jolloin siirtymäkausi oli jo päättynyt, ehdottaa banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn toteuttamista, komissio rikkoi yhtäältä perustamissopimuksen 38 artiklan 4 kohtaa, joka edellyttää jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamista ja toisaalta perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohtaa, joka velvoittaa komission tekemään yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelemista ja sen toteuttamista koskevia ehdotuksia. Kantajat lisäävät, että tämä laiminlyönti on erityisen vakava, kun kyse on yhteismarkkinoiden toteuttamisesta 31.12.1992 mennessä.

30 Komissio myöntää, että banaanialan yhteisen markkinajärjestelyn toteuttamisessa oli esiintynyt vakavia viivytyksiä. Se korostaa kuitenkin banaanialalle luotavan yhteisen politiikan toteuttamisessa esiintulleita vaikeuksia, jotka aiheutuvat alalla vallitsevista erisuuntaisista ja usein ristiriitaisista eduista ja ilmoittaa, että se voi lopulta toimia ainoastaan yhtenäisasiakirjan epäonnistumisen pelon ja Espanjan liittymisen jälkeen Kanarian saarilta peräisin olevien banaanien aiheuttaman yhteisön banaanituotannon määrän kasvun aiheuttamien paineiden vuoksi.

31 Komissio lisää, että sen sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun toteamiseksi tarvittavat tunnusmerkit eivät riitä ottaen huomioon perustamissopimuksen 38 artiklan 4 kohta ja 43 artiklan 2 kohta sekä perustamissopimuksen 215 artiklan toista alakohtaa koskeva yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö (asia 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt v. neuvosto, tuomio 2.12.1971, Kok. 1971, s. 975; asiat 83/76 ja 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, Bayerische HNL ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 25.5.1978, Kok. 1978, s. 1209; asiat 116/77 ja 124/77, Amylum ja Tunnel Refineries v. neuvosto ja komissio, tuomio 5.12.1979, Kok. 1979, s. 3497, ja asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061).

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

32 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että kuten yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, 215 artiklan 2 kohdan soveltamisalaa on täsmennetty siten, että silloin kun on kysymys sellaisista lainsäädäntötoimista, jotka edellyttävät talouspoliittisten valintojen tekemistä, yhteisö voi olla vastuussa ainoastaan, jos kyseessä on kyllin ilmeinen ylemmäntasoisen, oikeussubjekteja suojaavan oikeussäännön rikkominen. Erityisesti sellaisen lainsäädäntötoimen yhteydessä, josta nyt esillä olevassa asiassa on kysymys ja jolle on luonteenomaista yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseksi välttämättömän laajan harkintavallan käyttäminen, yhteisö on vastuussa vahingosta vain silloin kun kysymyksessä oleva toimielin on jättänyt ilmeisellä ja vakavalla tavalla huomioon ottamatta sen toimivallalle asetetut rajat (ks. erityisesti em. asiassa Mulder ym. v. neuvosto ja komissio annettu tuomio).

33 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa myös, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa parlamentti vastaan neuvosto 22.5.1985 antamassaan tuomiossa (asia 13/83, Kok. 1983, s. 1513) ETY:n perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla toimielintä vastaan nostetun laiminlyöntikanteen yhteydessä todennut, että perustamissopimuksessa viimeksi mainitulle asetetun velvollisuuden vaikeusastetta ei voitu ottaa huomioon. Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi kuitenkin, että tuolloin esillä olleissa olosuhteissa neuvostolla oli harkintavalta ja että perustamissopimuksen edellyttämän yhteisen politiikan luomisen laiminlyönti ei välttämättä ollut sellainen laiminlyönti, joka olisi ollut luonteeltaan riittävästi yksilöity voidakseen kuulua 175 artiklan soveltamisalaan.

34 Näiden periaatteiden vuoksi on syytä määrittää, onko komissio tehnyt sellaisen virheen, joka aiheuttaa sille sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun.

35 Kuten komission perusteluista käy ilmi, yhteinen markkinajärjestely ja yhteinen kauppapolitiikka olisi tullut luoda banaanialalle siirtymäkauden loppuun, eli 1.1.1970 mennessä. Tästä määräajasta huolimatta banaanialan yhteistä markkinajärjestelyä koskeva komission ehdotus esitettiin neuvostolle vasta 7.8.1992, ja neuvosto antoi asetuksen N:o 404/93 vasta 13.2.1993.

36 On kuitenkin syytä tunnustaa ne vakavat vaikeudet, joita banaanialan yhteisen politiikan luominen aiheutti. Näitä vaikeuksia aiheuttivat yhtäältä kahdessatoista jäsenvaltiossa ennen asetuksen N:o 404/93 (ks. 8—10 kohta) antamista olemassa olleet erilaiset markkinajärjestelyt ja toisaalta asiaan vaikuttavat moninaiset edut, eli yhteisön eri tuotantovyöhykkeiden edut, sitoumukset AKT-valtioille, Gattista aiheutuvat velvollisuudet, kuluttajien edut yhteisön toimijoiden ja latinalaisamerikkalaisten tuottajien sekä yhteisön rahoitusedut.

37 Tässä tapauksessa on syytä huomata, että komissiota moititaan siitä, ettei se ryhtynyt sellaiseen lainsäädäntötoimeen, jolle on luonteenomaista laajan harkintavallan käyttäminen, ja että tälle toimielimelle perustamissopimuksen menettelymääräysten mukaan kuului sen sopivan ajankohdan määrittäminen, jolloin sen säädösehdotukset tehtiin ja esitettiin.

38 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että vahingonkorvauskanteiden nostamismahdollisuus ei voi estää komissiota käyttämästä sille kuuluvaa lainsäädäntövaltaa joka kerta sen päättäessä, esittääkö se lainsäädäntötoimenpiteisiin

ryhtymistä. Jos se, että komissio viivyttelee lakiehdotuksia antaessaan, voisi sellaisenaan olla vahingonkorvauskanteen peruste, se estäisi vakavasti tämän toimielimen harkintavaltaa silloin kun se käyttää säädösten antamiseen liittyviä toimivaltuuksiaan.

39 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, ettei komissio, antaessaan banaanialan yhteisiä markkinajärjestelyjä koskevan ehdotuksen liian myöhään, ole jättänyt huomioon ottamatta ilmeisellä ja vakavalla tavalla niitä rajoituksia, jotka sen toimivallan käyttämiselle on asetettu.

40 Mitä tulee kysymykseen siitä, onko ylemmäntasoisen, oikeussubjekteja suojaavan oikeussäännön rikkominen kyllin ilmeinen, on tutkittava niitä perustamissopimuksen 38 artiklan 4 kohdasta ja 43 artiklan 2 kohdasta ilmeneviä tavoitteita ja niiden soveltamisalaa, joihin kantajat ovat vedonneet.

41 Kuten mainituista artikloista erityisesti käy ilmi, jäsenvaltioiden on toteutettava yhteinen maatalouspolitiikka, ja yhteisön toimielinten on luotava se. Kuitenkin 38 artiklan 4 kohdassa ja 43 artiklan 2 kohdassa määrätään ainoastaan toimielinten velvollisuuksista; niiden tarkoituksena ei ole suojella yksityisiä oikeussubjekteja. Ne eivät siis ole luonteeltaan sellaisia ylemmänasteisia oikeussääntöjä, joiden loukkaaminen aiheuttaisi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen.

42 Tästä seuraa, että 38 artiklan 4 kohdan ja 43 artiklan 2 kohdan rikkomisesta esitettyä perustetta ei voida hyväksyä.

EY:n perustamissopimuksen 115 artiklan loukkaamista koskeva peruste

Asianosaisten esittämät perustelut

43 Kantajat painottavat, että niitä perusedellytyksiä, jotka oikeuttivat komission tekemään päätöksen perustamissopimuksen 115 artiklan nojalla, ei koskaan ollut olemassa, ei komission 8.5.1987 tekemän päätöksen ajankohtana eikä viiden sitä seuranneen vuoden aikana.

44 Sitä paitsi ne moittivat komissiota siitä, että tämä oli uudistanut 8.5.1987 tekemäänsä päätöstä yli viiden vuoden ajan, koska kaikki päätökset olivat samansisältöisiä, vaikka niistä valvonta- ja suojatoimenpiteistä, joiden toteuttamiseen jäsenvaltioille voidaan perustamissopimuksen 115 artiklan perusteella antaa lupa 22 päivänä heinäkuuta 1987 annetun komission päätöksen 87/433/ETY (EYVL L 238, s. 26, jäljempänä päätös 87/433) mukaan tällaisten toimenpiteiden soveltamiseen voidaan antaa lupa vain rajoitetuksi ajaksi, tilanteen vakavuuden sitä vaatiessa. Kantajat viittaavat myös edellä mainitussa asiassa Holtz ja Willemsen vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon, sen perustelunsa tueksi, että 115 artiklan perusteella tehty päätös voidaan tehdä vain rajoitetuksi ajaksi.

45 Komissio arvioi, että perusedellytykset päätösten tekemiselle olivat olemassa kysymyksessä olevien päätösten tekohetkellä ja niissä on hyväksytty poikkeaminen tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta vain lyhyiden ajanjaksojen ajaksi, pisimmän ajanjakson oltua yksi vuosi. Komission mukaan tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta poikkeamisen kestoa tulee arvioida jokaisen päätöksen osalta erikseen, eikä niitä voida yhdistää. Se arvioi, että tällainen keston arviointi asiassa Tezi vastaan komissio on yhteisöjen tuomioistuimen antaman tulkinnan mukainen (asia 59/84, tuomio 5.3.1986, Kok. 1984, s. 887).

46 Komissio lisää, että vaikka kysymyksessä olevat päätökset olisivatkin, vastoin sen käsitystä, lainvastaisia kestonsa vuoksi, tämä lainvastaisuus ei muodosta oikeussäännön ilmeistä ja vakavaa, mielivallan rajoilla olevaa rikkomista, joka olisi omiaan

synnyttämään yhteisön vastuun, sillä käsitteen "rajoitettu kesto" sisältöä ei koskaan ole selkeästi määritelty, ei 115 artiklassa eikä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

47 Perustamissopimuksen 115 artiklan perusteella tehdyn päätöksen kestosta Ranskan tasavalta arvioi, että itse 115 artikla ei rajoita niiden päätösten lukumäärää, jotka komissio voi tehdä, vaikka jokaista päätöstä onkin tulkittava suppeasti ja sovellettava tällä tavoin.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Ennen kuin komission perustamissopimuksen 115 artiklan nojalla tekemien päätösten lainmukaisuudesta lausutaan, on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan 115 artiklassa sallittuja poikkeuksia on tulkittava suppeasti ja sovellettava rajoitetusti sen vuoksi, että niillä ei ainoastaan määrätä poikkeuksista, joita yhteismarkkinoiden kannalta perustavanlaatuisista 9 ja 30 artiklasta voidaan tehdä, vaan niillä vaikeutetaan myös 113 artiklassa tarkoitetun yhteisen kauppapolitiikan toteuttamista (asia 41/76, Donckerwolcke ja Schou, tuomio 15.12.1976, Kok. 1976, s. 1921, ja em. asiassa Tezi v. komissio annettu tuomio). Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee samoin, että jäsenvaltion esittäessä 115 artiklassa tarkoitetun pyynnön, komissiolla on velvollisuus valvoa jäsenvaltion tässä pyynnössä hyväksyttäväksi esittämien suojatoimenpiteiden perusteeksi esittämiä perusteluja ja tarkistaa, onko kysymys perustamissopimuksen mukaisista ja tarpeellisista toimenpiteistä (asia 29/75, Kaufhof v. komissio, tuomio 8.4.1976, Kok. 1976, s. 431).

49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaista on myös se, että kun on kysymys monimutkaisen taloudellisen tilanteen arvioinnista, komissiolla on laaja harkintavalta, ja että valvoessaan tämän kaltaisen toimivallan käytön lainmukaisuutta yhteisöjen tuomioistuin voi tutkia ainoastaan sen seikan, ettei sitä rasita ilmeinen virhe tai harkintavallan väärinkäyttö taikka ettei tämä viranomainen ilmeisesti ole ylittänyt sille

kuuluvan harkintavallan rajoja (asia 55/75, Balkan-Import-Export, tuomio 22.1.1976, Kok. 1976, Kok. s. 19, asia 29/77, Roquette Frères, tuomio 20.10.1977, Kok. 1977, s. 1835, asia 138/79, Roquette Frères v. neuvosto, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3333).

50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tässä tapauksessa on tutkittava kysymyksessä olevia päätöksiä sen tarkistamiseksi, täyttyivätkö perustamissopimuksen 115 artiklassa poikkeusten hyväksymiselle asetetut edellytykset ja oliko näiden päätösten kesto kohtuullinen kysymyksessä olevissa olosuhteissa.

51 Näiden päätösten tekemiseen vaikuttaneiden olosuhteiden arvioinnin yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että komissio on sille esitettyihin kysymyksiin antamassaan vastauksessa täsmentänyt ne pääasialliset perusedellytykset, joiden vuoksi päätösten tekeminen oli perusteltua.

52 Ensiksi komissio muistutti, että Ranska oli pysyttänyt voimassa dollarivyöhykkeeltä tuotujen banaanien määrälliset rajoitukset ennen kuin 115 artiklaan perustuvat päätökset oli tehty. Dollarivyöhykkeeltä tapahtuneessa tuonnissa jäsenvaltioiden soveltamat kaupalliset toimenpiteet erosivat huomattavasti toisistaan, ja nämä erot olivat omiaan aiheuttamaan kaupan vinoutumista, mikä helposti aiheutti taloudellisia vaikeuksia. Varmistaakseen tässä yhteydessä Guadaloupen ja Martiniquen talouksille olennaisen kotimaisen banaanintuotannon jatkumisen, Ranskan hallitus katsoi, että muun muassa dollarivyöhykkeen banaanit oli suljettava yhteisön tuotteille myönnettävän kohtelun ulkopuolelle.

53 Toiseksi, kolmannen ja neljännen Lomén sopimuksen "banaani"-pöytäkirjojen ensimmäisessä artiklassa edellytettiin, että "mitään AKT-valtiota ei aseteta sen yhteisön markkinoille suuntautuvan banaaniviennin osalta ja kun on kyse pääsystä sen perinteisille markkinoille ja sen eduista näillä markkinoilla epäedullisempaan asemaan, kuin joka sillä on aiemmin ollut tai joka sillä tällä hetkellä on". Komission mukaan sitä, että Ranskan tasavalta ja yhteisö olisivat noudattaneet tästä

määräyksestä niille aiheutuvia velvollisuuksia, ei olisi voitu taata, jollei komissio olisi tehnyt kysymyksessä olevia päätöksiä.

54 Mitä tulee 115 artiklan perusteella tehtyjen päätösten kestoon, yhtäältä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, erityisesti sen edellä mainitussa asiassa Tezi vastaan komissio antamasta tuomiosta, ja toisaalta edellä mainitun päätöksen 87/433 3 artiklan 2 kohdasta käy ilmi, että tällaiset valvonta- ja suojatoimenpiteet voidaan hyväksyä ainoastaan "rajoitetuksi ajaksi". Rajoitettua aikaa koskevaa käsitettä ei joka tapauksessa ollut täsmennetty asiassa Tezi vastaan komissio annetussa tuomiossa, yhteisön oikeuskäytännössä yleensä eikä päätöksessä 87/433.

55 Tässä tapauksessa komissio määritti suurimmalle osalle riidanalaisista päätöksistä yhden vuoden pituisen soveltamisajan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa se selitti valinneensa tämän ajanjakson seuraavilla perusteilla: tilanteen vakavuus; Lomén sopimuksesta yhteisölle johtuvat pysyvät velvoitteet; ei ollut olemassa sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi kohtuudella voitu olettaa, että hyväksymisen perusteena olleet olosuhteet tulisivat 12 kuukauden pituisen ajanjakson aikana muuttumaan, toisin sanoen, että jäsenvaltiot poistaisivat soveltamansa tuontijärjestelmien erot, Ranskan banaanituotannon kilpailukyky paranisi tai Lomén sopimuksesta yhteisölle aiheutuneet velvoitteet muuttuisivat; komissiolla oli mahdollisuus millä hetkellä hyvänsä peruuttaa tai muuttaa myönnetty lupa ja, lopuksi, ajanjakso oli edustava.

56 Komissiolla on tässä tapauksessa laaja harkintavalta sen arvioidessa monimutkaista taloudellista tilannetta. Ottaen huomioon sen antamat selitykset ja sen tosiseikan, etteivät kantajat ole esittäneet yhtään sellaista huomiota, joka asettaisi kysymyksenalaiseksi nämä selitykset, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, etteivät kantajat ole näyttäneet, että komissio riidanalaisia päätöksiä tehdessään ylitti harkintavaltansa rajat.

57 Tästä seuraa, että EY:n perustamissopimuksen 115 artiklan rikkomista koskeva peruste on hylättävä.

Perustamissopimuksen 155 artiklan ja 169 artiklan rikkomista koskeva peruste

58 Tämä peruste jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäinen osa liittyy siihen, että komissio laiminlöi nostaa Ranskaa vastaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen ja toinen siihen, että se laiminlöi valvoa 115 artiklan perusteella tehtyjen päätösten soveltamista.

Ranskaa vastaan nostamatta jäänyt, jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne

59 Tämän ensimmäisen osan yhteydessä kantajat korostavat, että estämällä AKT-maista peräisin olevien banaanien tuonnin, lukuun ottamatta Norsunluurannikolta ja Kamerunista peräisin olevia, kiintiöiden mukaisesti tuotuja tuotteita, Ranskan tasavalta loukkasi EY:n perustamissopimuksen 30 ja 38 artiklassa määriteltyjä tavoitteita ja että komissio hyväksyessään tämän edellä mainittujen perustamissopimuksen määräysten rikkomisen, on laiminlyönyt niiden velvollisuuksien täyttämisen, jotka sille kuuluivat EY:n perustamissopimuksen 155 ja 169 artiklan perusteella.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa vakiintuneesta oikeuskäytännöstä aiheutuvan, että komissio ei ole velvollinen ryhtymään perustamissopimuksen 169 artiklan mukaiseen menettelyyn, mutta että sillä on tämän osalta harkintavalta, eikä yksityisellä oikeussubjektilla ole oikeutta vaatia, että se ottaisi asiassa jonkin tietyn kannan (asia 247/87, Star Fruit v. komissio, tuomio 14.2.1989, Kok. 1989, s. 291; asia T-29/93, Calvo Alonso-Cortés v. komissio, määräys 14.12.1993, Kok. 1993, s. II-1389; asia T-5/94, J v. komissio, määräys 27.5.1994, Kok. 1994, s. II-391, ja asia T-84/94, Bilanzbuchhalter v. komissio, määräys 23.1.1995, Kok. 1995,

s. II-101). Se muistuttaa myöskin, että yhteisö voi olla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa vain silloin, kun toimielin toimii lainvastaisesti.

61 Tästä seuraa, että ottaen huomioon, ettei komissio ole velvollinen ryhtymään 169 artiklan mukaiseen menettelyyn, sen päätöstä olla ryhtymättä tässä tapauksessa tällaiseen menettelyyn on pidettävä perustamissopimuksen ja erityisesti sen 155 ja 169 artiklan mukaisena, eikä yhteisö voi siis olla sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa.

62 Näissä olosuhteissa tämän perusteen ensimmäinen osa hylätään.

Komission väitetty laiminlyönti valvoa perustamissopimuksen 115 artiklan perusteella tekemiensä päätösten soveltamista

— Asianosaisten esittämät perustelut

63 Tämän perusteen toisessa osassa, joka liittyy komission laiminlyöntiin valvoa perustamissopimuksen 115 artiklan perusteella tehtyjen päätösten soveltamista, kantajat painottavat, että Ranskan tasavalta on rikkonut syrjivillä ja kilpailunvastaisilla menettelyillä 27.10.1987 tehtyä päätöstä, jonka tarkoituksena oli kantajien mukaan lisäksi taata pienten ja uusien tuojien pääsy osallisiksi Ranskan kiintiöistä. Lisäksi ne esittävät, että Ranskan markkinoilla säilyi epänormaalin korkea hintataso Antillien banaanien tuottajien toimien vuoksi. Kantajat tekevät sen johtopäätöksen, että komissio ei ole vakavasti valvonut niitä päätöksiä, joita Ranskan tasavalta on tehnyt täytäntöönpannessaan sille myönnettyjä lupia ja että Ranskan tasavalta esti AKT-banaanien tuonnin, jota 115 artiklan perusteella tehdyt päätökset eivät koskeneet. Lisäksi ne muistuttavat komission oikeudesta muuttaa

päätöksiään ja korostavat, että se ei ole käyttänyt tätä oikeuttaan huolimatta siitä, että Ranskan markkinoiden tarpeet olivat muuttuneet.

64 Komissio kiistää sen, ettei se olisi valvonut sitä tapaa, jolla Ranska varmisti alueellaan niiden suojatoimenpiteiden täytäntöönpanon, joihin se oli saanut luvan 115 artiklan perusteella. Komissio korostaa, että juuri tätä valvontaa suorittaessaan se asetti 19.7.1988 lukien velvollisuuden antaa pienille ja uusille toimijoille kohtuullinen osuus avatuista kiintiöistä Ranskan markkinoiden sellaisten tarpeiden kattamiseksi, joita kansallinen tuotanto ja AKT-maiden tuotanto eivät tyydyttäneet.

— Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

65 On muistutettava ensiksi, että EY:n perustamissopimusten 178 ja 215 artikla antaa yhteisöjen tuomioistuimille vain toimivallan määrätä korvattaviksi yhteisön toimielinten tai sen henkilöstön tehtäviään suorittaessaan aiheuttamat vahingot, eli sellaiset vahingot, joista yhteisö vastaa sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella. Kansalliset toimielimet vastaavat sitä vastoin aiheuttamiensa vahinkojen korvaamisesta itse ja vain kansalliset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia varmistamaan sen, että näin tapahtuu (asia 175/84, Krohn v. komissio, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 753).

66 Kantajien esittämä perustelu, jonka mukaan Ranskan tasavalta on estänyt banaanien tuonnin, asettaa kyseenalaiseksi vain Ranskan tasavallan menettelyn, ja näin ollen tämän kysymyksen ratkaiseminen kuuluu yksinomaan Ranskan kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan. Tältä osin kantajien perusteluista ja tribunal administratif de Parisin (ks. edellä 18 kohta) 29.6.1994 antamasta tuomiosta ilmenee, että kantaja on jo nostanut kanteen ranskalaisessa tuomioistuimessa.

67 Kantajien esittämien muiden perustelujen osalta, nimittäin, että Ranskan tasavalta on rikkonut komission 27.10.1987 tekemää päätöstä, että epätavallisen korkea hintataso on säilynyt Ranskan markkinoilla Antilleilta peräisin olevien banaanien tuottajien toimenpiteiden vuoksi ja että komissio, jättäessään muuttamatta päätöksissään myönnettyjä poikkeuksia, on rikkonut näitä päätöksiä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajat eivät ole esittäneet mitään konkreettista näyttöä näiden perustelujen tueksi.

68 Tästä seuraa, että tämän perusteen toinen osa hylätään.

69 Tämän vuoksi perustamissopimuksen 155 ja 169 artiklan rikkomisesta esitetty peruste hylätään.

Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskeva peruste

Asianosaisten esittämät perustelut

70 Kantajat korostavat, että ottaen huomioon komission niille antamat lupaukset, niillä oli oikeus odottaa yhtäältä, että komissio tekisi perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin yhteisiin toimenpiteisiin ryhtymistä koskevan ehdotuksen, ja toisaalta, että se ottaisi huomioon kantajien edut niin tällaista ehdotusta neuvostolle esittäessään kuin tehdessään perustamissopimuksen 115 artiklaan perustuvia päätöksiä. Näissä olosuhteissa se seikka, että komissio oli jättänyt pitämättä lupauksensa loukkaa luottamuksensuojan periaatetta, joka on yksityisiä oikeussubjekteja suojaava ylemmänasteinen oikeussääntö.

71 Komissio korostaa, etteivät ne tosiseikat eivätkä asiakirjat, joihin kantajat viittaavat, anna aihetta päätellä, että luottamuksensuojan periaatetta olisi loukattu. Mikään komission teksteistä ei sitä paitsi antanut huolelliselle ja järkevälle toimijalle aihetta perustellusti uskoa, että komissio aikoi päättää lopullisesti yhteisen markkinajärjestelyn toteuttamista tai perustamissopimuksen 115 artiklan soveltamista koskevasta kannastaan sellaisten seikkojen perusteella, joista sillä ei vielä pyynnön esittämishetkellä ollut tietoa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

72 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa ensiksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jokaisella yksityisellä oikeussubjektilla, jonka asemasta ilmenee, että yhteisön hallinto on herättänyt hänessä perusteltuja odotuksia, on oikeus vedota luottamuksensuojaan. Luottamuksensuojan periaatteeseen ei sitä vastoin voida vedota silloin, kun hallinto ei ole antanut täsmällisiä vakuutuksia (ks. erityisesti, asia T-20/91, Holtbecker v. komissio, tuomio 17.12.1992, Kok. 1992, s. II-2599).

73 Ne väitetyt lupaukset, joihin kantajat vetoavat, ovat erityisesti komission kahdessa kirjeessä, jotka on päivätty 24.6.1991 ja 16.7.1992. Komission varapuheenjohtaja Andriessen vakuuttaa seuraavaa: "Perustamissopimuksen 115 artiklan soveltamiseen lähemmin liittyvien ongelmien osalta on onni, että toimijat, joita te edustatte, tietävät sen tosiasian, että komission tällä alueella tekemissä päätöksissä on aina otettu huomioon heidän huolensa. Voin vakuuttaa teille, että Ranskan viranomaisten pyytäessä voimassa olevien toimenpiteiden voimassaoloajan pidentämistä 30.6.1991 jälkeen komissio ei jätä tätä pyyntöä harkitessaan huomioon ottamatta niitä toiveita, joita te olette esittäneet niiden nimissä, joita edustatte." Neuvonantaja Gaudenzi-Aubierin täsmentää 16.7.1992 päivätyssä kirjeessään "voivansa vakuuttaa (kantajille), että komissio, muotoillessaan neuvostolle yhteisön banaanialan markkinajärjestelyn toteuttamista koskevaa ehdotusta, tulee varmasti ottamaan huomioon pienten ja keskisuurten tuojien erityisen aseman".

74 On syytä muistuttaa, että yhtäältä sellaisen komission yleisessä muodossa esittämän lausuman, joka ei voinut herättää perusteltuja odotuksia, ja toisaalta sellaisen täsmällisen lupauksen, joka on omiaan näin tekemään, välillä on suuri ero. Komission esittämät lausumat kirjeissä, joihin kantajat vetoavat, kuuluvat ensimmäiseen ryhmään, sillä kirjeet oli muotoiltu hyvin yleisellä tavalla. Tästä seuraa, etteivät nämä lausumat ole luonteeltaan sellaisia, että niiden olisi katsottava herättäneen kantajissa perusteltuja odotuksia.

75 Tämän vuoksi luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisesta esitetty peruste hylätään.

Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista koskeva kanne

Asianosaisten esittämät perustelut

76 Kantajat arvioivat komission toiminnallaan rikkoneen EY:n perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettua yhdenvertaisen kohtelun periaatetta pitäessään yllä järjestelmää, josta aiheutui taloudellisia tappioita Ranskan banaaninkypsyttäjille. Ne lisäävät, että nämä tappiot eivät kuuluneet banaaneja kypsyttävien yritysten toimintaan luontaisesti liittyvään riskiin.

77 Komissio korostaa, että ottaen huomioon banaanialalla vallinnut vaikea tilanne, sen piti ottaa huomioon lukuisia erilaisia tavoitteita. Se päätti antaa määräaikaisen etusijan tavoitteelle, joka sisälsi yhtäältä kohtuullisen elintason turvaamisen kysymyksessä olevalle maatalousväestölle ja toisaalta yhteisölle ja jäsenvaltioille kuuluvien kansainvälisten velvoitteiden täyttämisen turvaamisen aiheuttamatta kuitenkaan yhteisön markkinoiden eri hankintalähteiden vakiintumattomuutta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

78 On ensinnäkin muistutettava, että perustamissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä toteutettava yhteinen maatalousjärjestely "ei saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia yhteisössä". Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tässä määräyksessä vahvistettu syrjintäkielto on vain erityinen ilmaus yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta, joka kuuluu yhteisön oikeuden perustavaa laatua oleviin periaatteisiin (asia C-177/90, Kühn, tuomio 10.1.1992, Kok. 1992, s. I-35 ja asia C-98/91, Herbrink, tuomio 27.1.1994, Kok. 1994, s. I-223) ja joka edellyttää, että toisiinsa verrattavissa olevissa tilanteissa ei menetellä eri tavoin, ainakaan jollei erilainen menettely ole asiallisesti oikeutettua (ks. asiat 201/85 ja 202/85, Klennsch ym., tuomio 25.10.1986, Kok. 1986, s. 3477).

79 Näiden periaatteiden valossa on syytä päättää, onko komissio tässä tapauksessa menetellyt toisiinsa verrattavissa olevissa tilanteissa eri tavoin.

80 Ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että jotta se voisi todeta syrjinnän olemassaolon, olisi välttämätöntä, että kantajat viittaisivat henkilöön tai ryhmään, joka olisi siihen verrattavissa olevassa tilanteessa ja että he osoittaisivat, että komissio on kohdellut eri tavoin tätä henkilöä tai ryhmää. Kantajat ainoastaan väittävät, että komissio on toiminnallaan rikkonut yhdenvertaisuusperiaatetta, perustelematta kuitenkaan väitettään.

81 Tästä seuraa, että syrjinnän toteamisen edellytykset eivät täyty tässä tapauksessa.

82 Tämän vuoksi syrjintäkiellon periaatteen loukkaamisesta esitetty peruste hylätään perusteettomana.

83 Tästä seuraa, että koska kantajat eivät ole näyttäneet komission menettelyn lainvastaisuutta, yhteisö ei ole sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa.

II — *Aiheutuneeksi väitetty vahinko*

84 Lisäksi ja joka tapauksessa on syytä huomauttaa, että kantajien kehittelemä esitys niille aiheutuneesta vahingosta niiltä osin, kuin niissä pääasiallisesti on kysymys kantajayrityksille aiheutuneista voiton menetyksistä, perustuu yksinomaan oletuksille, eikä näiden oletusten tueksi ole esitetty mitään näyttöä. Sitä paitsi GIE Fructifruitille kuten myös AMI:lle aiheutuneeksi väitetyn vahingon osalta kantajat eivät ole esittäneet vähäisintäkään todistetta niistä väitetyistä kuluista, joita näille järjestöille olisi aiheutunut viiden vuoden aikana niiden varmistaessa jäsentensä etujen puolustamisen.

85 Lopuksi kantajien esittämästä toissijaisesta vaatimuksesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, ettei tämä vaatimus ole perusteltu ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan kantajaosapuolen on näytettävä toteen vahingon syntyminen, mitä kantajat eivät ole tehneet tässä tapauksessa.

86 Tästä seuraa, että kantajat eivät ole kyenneet näyttämään toteen niille väitetyiksi aiheutuneiden vahinkojen olemassaoloa.

87 Kaikkien edellä esitettyjen perusteluiden vuoksi kanne hylätään.

Oikeudenkäyntikulut

88 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, on ne velvoitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut tämän vaatimusten mukaisesti. Ranskan tasavalta, joka on esiintynyt väliintulijana komission vaatimusten tueksi, vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Väliintulija Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Vesterdorf Barrington Saggio

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä syyskuuta 1995.

H. Jung

kirjaaja

B. Vesterdorf

toisen jaoston puheenjohtaja